

МИХАИЛ ГРЕШНОВ ЦВЕТЯТА НА АЛБАРОСА

Превод от руски: А. Грозданова, 1976

chitanka.info

Чудесата започнаха още щом ракетата се спусна на ливадата. Григорий я приземи на въздушна възглавница: от стотина години вече инструкцията изисква при достатъчно плътна атмосфера да се използват компресорите. Но всякога, дори и при най-внимателното спущане, въздушният стълб помита горния слой и корабът каца сред облаци от прах. Тук ракетата кацна без да вдигне и прашинка от повърхността. Под всяка от феролитните лапи на шасито се подаваха стръкове живи цветя.

През стъклата на илюминаторите Борис и Григорий ги разглеждаха любопитно.

— Налягането над въздушната струя е четири тона на квадратен сантиметър — каза Григорий. — То би могло да смаже цял слон...

Цветята си, стояха цели, нежни, с полупрозрачни листенца.

Датчиците показваха, че температурата е двадесет и два градуса по Целзий и че в атмосферата има кислород.

— Горя от нетърпение да ги пипна с ръка! — отвърна Борис. — Да излизаме!...

— Почакай — Григорий включи радиото.

— Защо? — Борис го погледна недоумяващ. — Нима някой отговори на сигналите ни, докато цели осем часа кръжахме около планетата?

— А какво губим? — каза Григорий, като наблюдаваше как индикаторът се обагря в зелено. Борис недоволно сумтеше в ухото му — нямаше търпение час по-скоро да стъпи на повърхността на планетата.

Стрелката бавно, без да се съобразява с желанието на никого, се движеше по скалата на УКВ. В диапазона на четирите метра се разнесе звън.

— Чуваш ли? — запита Григорий, като спря стрелката и се обърна към Борис.

— Нещо ново!... — възкликна той.

— Ново — съгласи се Григорий.

— Планетата ли пее?...

От мрежестото кръгче на репродуктора се лееше непрекъснат настойчив звън.

Сякаш жужеше рой разсърдени оси или звъняха милиони сребърни звънчета...

Планетата беше открита преди тридесет години, пресметнато в земните години. Светлинните ракети деформираха обикновеното време и го превърнаха в частно време на всеки кораб. Те показаха и цялата непригодност на гигантските космически лайнери, по които се беше увлякло човечеството в началото на двадесет и първия век. За полети в Пространството най-добри се бяха оказали малките ракети с екипаж от двама-трима души. А когато се подготвяше космическа експедиция, обединяваха се до двадесет кораба. Напред се пуцаха защитни керамитови ракети, които разсичаха облаците прах и проправяха тунел за идващите след тях във верига кораби.

Даже и през двадесет и второто столетие човечеството все още овладяваше Пространството. Полетите бяха трудни. Те изискваха от космонавтите работа, издръжливост, невероятна смелост и физическа сила.

Седмата комплексна експедиция бе изпратена към звездата Ригел от съзвездието Орион през 2111 година. При малка бяла звезда на четиринадесет парсека от Слънцето експедицията откри небесносиня планета с удивително постоянен фон: в атмосферата нямаше облаци, а повърхността ѝ изглеждаше равна като билиардна топка. Съобщиха на Земята за откритието и поискаха разрешение да я нарекат Заря. Хареса им цвета ѝ: вероятно планетата беше покрита с вода или синя облачност. Но се оказа, че вече има една Заря в съзвездието Касиопея, а втора — в съзвездието Паун. В центъра по космография се опитаха да преведат названието на латински или на близки до него езици и в древния провансалски намериха синоним: Алба — разсъмване. Но и тук на откривателите не провървя: оказа се, че има шест Алби... Все пак намериха изход: нарекоха я Албароса.

Участниците от Седмата звездна експедиция бяха доволни. Но тогава те не успяха да проучат Албароса — пътят до Ригел бе много дълъг. Изследването бе възложено на Деветата комплексна, която също бе изпратена към Орион. Флотилията забави хода си освен ракетата на Григорий Лом: за изследването му бяха дадени четиридесет часа. След

това за две седмици трябваше да догони експедицията. Така навигаторът Лом и механикът Борис Рожков се оказаха на Албароса.

Планетата наистина бе синя като пролетното небе. Но не океан или облаци придаваха синевата ѝ: от екватора до полюсите тя се оказа покрита с цветя.

— Страшно ми се иска да ги подържа в ръцете си... — каза Борис, като дръпна лоста на хидросистемата, която отваряше входния люк.

— Сега, сега... — задържаше нетърпението на приятеля си Григорий.

Асансьорът ги спусна върху цветния килим. Кабината се отвори автоматично. Борис и Григорий излязоха, но не затвориха вратата след себе си.

Нито единият, нито другият знаеха какво ги очаква.

Борис приклепна веднага. Цветята бяха обикновени сини камбанки. Не, не обикновени: те не можеха да се откъснат — просто беше невъзможно стеблото да се пречупи.

— Сякаш са оплетени с тел...

Борис разглеждаше червената ивичка на пръстите си. Както обикновено, той придръпна стеблото към себе си. Цветът се наведе и Борис почувствува на ръката си влажната му камбанка. Но не успя да го откъсне: дръжката като струна преряза пръстите му. И сега той духаше върху бавно избледняващата ивичка.

— Опитай! — кимна той на Григорий.

Григорий не отвърна нищо. Мислеше, че Борис се шегува: светлият прозрачен въздух, който опияняваше с голямото количество кислород, слънцето, синята далечина, която приличаше на спокойно море, пораждаха детинското желание да поиграе с Борис на гоненица и да се изтегне сред камбанките, като подложи гърба си на топлото слънце.

Борис повтори:

— Опитай!...

Като избра по-едър цвят, Григорий дръпна стеблото. Тънка прохладна нишка се вряза в пръстите му.

— Да-а... — каза той, като пусна стеблото и замърда пръсти във въздуха.

— Какво ще кажеш, за това? — попита Борис.

— Сигурно същото, каквото и ти...

— Двама здравеняци — разви мисълта му Борис, — покорители на Космоса, не могат да откъснат едно цвете. Какво ли ще си помислят момичетата?

— Без ирония, Боря. Това не са обикновени цветя.

— Двеста години никой не е срещал цветове върху тел... — не преставаше Борис.

Григорий влезе в кабината и затършува в сандъчето с инструменти. Изнесе обикновени, изпробвани на Земята и по космическите трасета клещи за рязане на тел. Помагайки си с двете ръце, приятелите успяха да прережат стеблото на един цвят.

— Един... — замислено каза Борис, като постави цвета върху дланта си. — А те са милиарди!

Камбанката лежеше мъничка и лека и едва хладнееше на дланта. На върха на отрязаното стебло блестеше капка сок. Приятелите разглеждаха цвета като някакво живо чудо и не забелязаха веднага звъненето, което се разнесе над ливадата. Звукът бе настойчив и непрекъснат — както от радиото на кораба.

Отдалечиха се от ракетата на около километър и половина. Планетата беше по-малка от Земята — до хоризонта бе един хвърлей място.

— Не си струва да вървим по-нататък — каза Григорий — навсякъде все едни и същи цветя.

Спряха. Стенещият звън се носеше над ливадата.

— Някой ги отглежда — каза Борис за цветята. — Такава планета не може да бъде необитаема: какво слънце, въздух, топлина. Но къде са стопаните?...

Борис се вълнуваше. Григорий мълчеше: същите въпроси занимаваха и него, но отговор нямаше. Затова пък странни неща имаше колкото си искаш.

Гладката повърхност на планетата изглеждаше заравнена, а цветята — засети. Под тях почва не се виждаше: през мрежата от преплетени стебла космонавтите не можеха да я стигнат. При всяка крачка те пружинираха и по тях не оставаха никакви следи — цветовете не се тъпчеха. Как получаваха храна и влага, щом над планетата нямаше облаци? В това Борис и Григорий се увериха, когато в продължение на осем часа кръжаха над нея. Или този звън. Кой

звънеше — небето, въздухът или цветята?... С него може да се свикне — космонавтите вече свикнаха — но как да си го обяснят?

— Аз също не съм сигурен, че планетата е необитаема... — Григорий откъсна погледа си от цветното море и погледна приятеля си.

Борис стоеше обърнат назад, а очите му буквално щяха да изскочат от орбитите: от ракетата към тях бавно вървяха двама души. Това бяха земни хора. Вървяха като се оглеждаха встрани, от време на време спираха и ръкомахаха. Машинално Григорий забеляза, че единият от тях е с оранжев пуловер, а другият — със син. И веднага разгледа чертите им. По ливадата вървяха Борис и Григорий... Те копираха жестовете и походката на Григорий и Борис — това бяха техни двойници!

Космонавтите не бяха страхливци. Борис летеше за четвърти път, а Григорий — за шести. Но сега, като видяха самите себе си на чуждата планета и под чуждо слънце, те се стъписаха. Борис-втори, който идваше от ракетата, спря, като се помъчи да измъкне обувката си от твърдите стебла на камбанките. Григорий-втори му протегна ръка, за да се облегне на нея... Всичко бе направено точно така, както бяха го направили космонавтите преди десет-дванадесет минути. Борис освободи крака си и като се обърна към Григорий, се усмихна. „Каза благодаря“ — спомни си Григорий. И отново, разговаряйки, тръгнаха по ливадата.

— Григорий, може би спя... — измърмори Борис и хвана приятеля си за рамото.

Григорий не се чувствуваше по-добре от Борис и сигурно би се обърнал към него със същия въпрос, ако дъхът му не бе спрял от това зрелище. Двойниците се приближаваха. Те не гледаха към тях: озъртаха се встрани, оглеждаха ливадата, цветята, сякаш не виждаха космонавтите. С всяка крачка разстоянието между тях и хората намаляваше.

— Какво е това, Гриша?... — смаяно, по детски запита Борис.

Оставаха петдесет крачки, тридесет...

— Хей!... — извика Борис.

Никакъв ефект. Двойниците дори не погледнаха космонавтите.

— Спрете!

Двойниците приближаваха. Григорий-втори се усмихна, погледна небето — тръпки полазиха по гърба на истинския Григорий,

— после се обърна към Борис и му каза нещо, като размърда беззвучно устни.

— Спрете!... — извика отново Борис.

Нищо не помагаше. Оставаха десет крачки. Борис заплашително сви ръце и се приготви да отблъсне нападението. Двойниците не мигнаха. В пълно мълчание се приближиха плътно и влязоха, вляха се в живите хора.

Но това не беше най-лошото: откъм ракетата се задаваше втора двойка Борис и Григорий, а от асансьора излизаше трета...

— Сега загазихме! — Борис изтри капките пот от челото си. — Какво не бих дал да съм си на родния космодрум...

И в същия миг, като скри третата двойка и ракетата, пред хората се появи космическата гара — седеметажното бяло здание с радиокуличката, с познатите на космонавтите прозорци, с архитектурната си линия. Борис се огледа: зад нея до хоризонта стояха няколко ракети, машини за зареждане, по-встрани се виждаха куполите на хангарите, където се преглеждаха и монтираха след завръщането им корабите — всичко, което Борис очакваше да види и което трябваше да се намира на космодрума в причерноморската степ.

А междуременно втората двойка двойници, които вървяха насреща им, бяха вече близко. Борис отново спря, освободи обувката си, Григорий му протегна ръка. Борис-двойникът се усмихна, мръдна устни...

— Да идем встрани — каза Григорий.

Дръпнаха се и продължиха да наблюдават двойниците. Те, сякаш нищо не се е случило, приближиха мястото, където космонавтите току що посрещнаха първите си двойници, и се спряха в двоумение. После Борис-втори се обърна назад и отвори уста от учудване.

— Видя втората двойка — коментира Борис-истинският и плюю: — Ама че мутра!...

Григорий се мъчеше да осмисли извършващото се, дори следеше своя двойник и отбеляза, че Борис е съвсем прав: и двамата имаха отвратително глупави физиономии.

Втората двойка, обърната с лице към ракетата, по-точно към фасадата на призрачната гара, тъпчеше на една място и очакваше третата двойка, която в това време излезе от стените на зданието. После, като погълна третата двойка и беззвучно си размени няколко

думи, се насочи към Григорий и Борис, отделяйки се по някакъв начин от третата двойка, която сега стоеше на същото място и очакваше нещо, гледайки към фасадата на зданието.

— Къде е ракетата?... — шепнешком запитва Григорий. Не успя да продума и ракетата възникна на мястото, към което гледаше — при левия вход на гарата. Втора ракета се появи в стената на зданието, където гледаше Борис. До нея от стената излезе четвърта двойка в син и оранжев пуловер.

— Стига! — Без да обръща внимание на двойниците, Борис се втурна към ракетата. Григорий едва го следваше. Долният люк на кораба се отвори, асансьорът също, но когато Борис поиска да хване дръжката на вратата, усети само въздух.

След един час на синята ливада стояха осем ракети, част от улицата, на която живееше Григорий в Одеса, алея с пирамидални тополи и по цялата територия бродеха оранжеви и сини призраци. Приятелите се мъчеха да не мислят за нищо, да не пожелават нищо. Те вече бяха добили опит: щом си спомнеха за нещо — било то гаровото здание на космодрума или дори обикновено копче — всичко веднага се явяваше пред тях и нямаха никаква възможност да се отърват от него. Така се появиха статуите на пионера и пионерката, които Борис бе видял в едно ъгълче на морската градина, голяма кинореклама, леха с цъфнали флокси и два големи заоблени камъка... С дреболиите все пак можеха да се примирят. Лошо ставаше, когато се появяваха здания като гарата. В стената просто можеха да пъхнат ръка, да влязат. Но не можеха да задържат ръката си и да останат в зданието: вътре беше тъмно и непоносимо студено. Борис се втурна в космическата гара, но веднага изскочи обратно при Григорий: тъмнината поглъщаше звука и беше невъзможно да определи къде е другарят му. Опитаха да влязат двамата, като се хванаха за ръце, но веднага се загубиха и излязоха на слънце съвсем случайно. След това половин час наблюдаваха не особено приятното зрелище как двойниците им се бутаха в стената и изскачаха обратно...

— Ама че историйка... — каза Борис, като разтърси глава, сякаш отпъждаше лош сън — какво ще правим сега?

— Трябва да обиколим гарата. Ракетата ще е някъде зад нея.

Тръгнаха край фасадата и завиха зад ъгъла на зданието. Но на пътя им израсна многоетажен дом, наполовина влязъл в гарата; зад

него блестеше гофрираният алуминий на хангара.

— Дяволска работа! — изруга Борис.

Трябваше да се върнат назад, към централния вход на гарата.

— Така ще сътворим омагьосан кръг от къщи и хангари!... — възмущаваше се Борис.

— Не си спомняй за нищо! — съветваше го Григорий. И веднага, като закри лявата част на гарата, пред тях изникна театърът в тяхното космическо градче; едната му страна бе по-ниска от другата, сякаш бе разцепена от земетресение.

— Не мога! — хвана се Борис за главата. — Гриша, не мога, разбираш ли?

— Съвземи се!...

— Те ще ни смачкат! — Борис посочи зданията.

Нотката на отчаяние в гласа му неприятно режеше слуха, но по-лошо бе, че Борис не забелязваше това. „Само да не се поддам на страха — мислеше си Григорий, — да не се поддам на страха! Нека всичко това е необяснимо, но да не изпадам в паника...“ В същото време той се оглеждаше встрани, очаквайки още нещо, още по-неприятно. Това очакване също събуждаше страх у него.

Слънцето се спусна зад хоризонта и без никакъв преход, сякаш с едно махване на крила, нощта обгърна космонавтите.

— Дано всичко ни се е присънило... — мърмореше Борис, като се наместваше да спи върху цветята до Григорий.

Тъмнината ги спаси от създадените от тях призраци. Двойниците, които бродеха из ливадата, театърът и тополовата алея не се виждаха...

— Дано... — съгласи се Григорий, като не намираше думи да отвърне на приятеля си, защото друга мисъл се въртеше в мозъка му: само да не подлудее...

Утрото не промени положението им. Както и преди се виждаха зданието на космическата гара, алуминиевият хангар и мраморните пионери. По ливадата все така бродеха призраците.

— Проклети да сте... — Борис с ненавист ги заплаши с юмрук.

Той спа лошо и бе разстроен от нелепото положение, в което се оказаха с Григорий.

— На всяка цена трябва да се доберем до ракетата! — твърдо каза Григорий.

Настроението му не беше по-добро, но той се сдържаше и се стараеше да не се отпуска.

— Как да се доберем? — запита Борис.

Григорий съблече оранжевия си пуловер, изплетен от дебела прежда.

— Дръж! — подаде го на Борис и хладнокръвно започна да го разплита откъм яката.

Получи се голямо оранжево кълбо.

— Сега да определим посоката. Ние стояхме така — Григорий посочи двойниците, намиращи се на мястото, където космонавтите за първи път ги видяха. — И гледахме натам. — Той кимна към следващата двойка, показала се от стената на гарата. — Те идват от ракетата. Да застанем на техния път...

Беше неприятно да стоят лице в лице с двойниците, да чакат докато те преминат през тях. Но нищо друго не им оставаше.

— Готово... — каза Григорий, когато призраците се сляха с тях. — Хайде да вървим... — повтори той, въздъхвайки облекчено, но така, че Борис да не забележи: призраците преминаха безшумно и неосезаемо и все пак да се сблъскаш с тях бе отвратително неприятно.

— Идиоти... — Борис потръпна с рамене.

— Да идем при стената — Григорий нарочно не обърна внимание на думите на Борис — да ругаеш двойниците беше равносилно да молиш Слънцето да тръгне в обратна посока... — Дръж — каза той на Борис, подавайки му кълбото. — И внимавай краецът да е опънат.

Като намота края на кълбото около ръката си и се наведе, сякаш вървеше срещу вятъра, Григорий влезе в стената на зданието. Борис започна да размотава кълбото след него. Изведнъж забеляза, че краецът започна да влиза в стената все по-бавно. Четири-пет крачки и нишката увисна. Борис я обтегна, но тя се дръпна веднъж-два пъти и падна надолу. Той дръпна рязко, краецът се опъна, но веднага отново увисна, като че ли Григорий отстъпваше назад. На няколко пъти той се дръпна, като се опитваше да опъне краеца, да се промъкне напред, а после краецът увисна и от стената заднешком излезе Григорий. Лицето му беше посиняло от студ, очите, му бяха пълни със страх.

— Не пуца... — Григорий приклепна, като дишаше тежко и разтриваше вкочанените си ръце. — Изхвърля и всява ужас...

Кълбото и няколко намотки от оранжевия конец лежаха върху цветята. Слънцето се издигна над покрива на космическата гара, освети преждата и се оплете в нея.

Стената избута втори Григорий с посиняло лице и отпуснати ръце.

— Дявол да го вземе! — изруга истинският Григорий. И неговите нерви започнаха да не издържат. Обърна се към Борис и каза: — Да се махаме!

Отдалечиха се от стените на гарата. Григорий мълчеше, а Борис чакаше, без да прекъсва мълчанието му. В него закипя злоба. Буен по природа, той не търпеше неясноти, още повече необясними неща. Да летиш към Орион, да се бориш с Космоса — двеста години вече космонавтите се борят, случва се и да загиват. Но там причините и следствията са ясни: пясъците на другите планети, вулканите... А тук — над главата ти небе, сребрист звън. И ти си сам-самичък, повторен хиляди пъти. Защо е необходимо това? И кому?

— Стори ми се — заговори най-после Григорий, — че блуждаех в мрака безкрайно дълго. Пълна загуба на чувството за време, разбираш ли? Мракът не само поглъща светлината и звука, но той разтваря и времето. Това е най-страшното от всичко друго. Провалих се в бездна, обхвана ме страх. Нищо повече не помня, само безкрайния ужас от падането... В Космоса не е лесно, но там поне има звезди. А тук нищо, освен страх. Как си ме измъкнал, не помня. Според мен там няма и въздух, не помня поне веднъж да съм си поел въздух.

Несвързаните думи на Григорий не обясниха нищо на Борис. С всяка клетка на тялото си той протестираше срещу положението, в което попаднаха. Някой или нещо си играеше с тях и играта беше много неравна; не се знаеше как ще свърши. Борис виждаше безпомощността им; двама, пред непознатата планета те не можеха да направят нищо. Това ги вбесяваше и го правеше още по-слаб пред неизвестното.

Най-после той запита направо:

— В клопка ли попаднахме?

— Не зная. Нищо не зная. Няма да успеем да стигнем до ракетата през този мрак. Трябва да търсим изход за спасение в нещо друго. Ако това е клопка, то на кого е и защо?

Слънцето бързаше към зенита. Денонощията на планетата бяха по-малки от земните с една трета: осем часа ден — и осем часа нощ, Планетата се въртеше в плоскостта на екватора. Над всички паралели времето бе еднакво.

— Борисе — запита изведнъж Григорий.

— Какво има?

— Забеляза ли, че двойниците не дават сянка?

Нито двойниците, нито тополите, нито зданието на космодрума не хвърляха и най-малка сянка.

— Дяволска планета — изруга Борис. — Навсякъде загадки!

— И още нещо — продължи Григорий. — Искат ли ти се да пиеш и гладен ли си?

— Не.

— А колко време измина, откакто сме тук?

— Едно денонощие.

— И какво значи всичко това?

— Убий ме, не зная — започна Борис.

— Чужд живот. Разумен живот! Ето ти срещата с чуждопланетния разумен живот.

Григорий каза това, което и на двамата е станало ясно още от първия час на кацането на планетата. Но не беше лесно да се признае това на всеослушание, да се признае, че никой от двамата не разбира този живот. Какъв е смисълът на безкрайното обикаляне на двойниците? На мрака и липсата на време вътре в зданията?... Какво представляват всъщност цветята?... В продължение на двеста години търсене на разум във Вселената у хората се бе изработил известен въображаем образец, стандарт на разумното същество. Братята по разум трябваше да приличат по нещо на хората, у тях трябваше да има добра воля и стремеж към взаимно разбирателство — създаде се хомоцентризмът. Наистина в средата на двадесетия век някой и друг предполагаше, че не е задължително носителите на разум да бъдат подобни на хората, че може би ще срещнем разум под формата на плесен или ципица... Но такова схващане не се приемаше за сериозно. Утвърждаваше се и окончателно се утвърди хомоцентризмът. Още повече, че през всички тези години в Космоса нито веднъж в не бяха срещнати разумни същества.

— Тогава нека разсъждаваме направо — каза Борис — защо е необходимо да ни превръщат в играчки, в безпомощни голи охлюви?

— Може би изпитват разумността ни, как ще се измъкнем от това положение.

— Искаш да кажеш изпит?...

— Мъчен изпит. И за да бъдем признати, трябва да търсим достоен изход.

— Какъв?

— Първо на първо да не се мятаме като хванати в капан плъхове.

— Хм... — отвърна Борис. — И второ?

— Да не предприемане нищо враждебно.

— Гриша — въздъхна Борис, — да ми беше сега в ръцете неутронният пулсатор...

Още не беше успял да произнесе тези думи и в ръцете на Борис блесна оръжието. Това не беше призрак: пулсаторът тежеше в ръцете, на него се виждаше монограма на Борис „БР“; лостът на регулатора беше на предпазителя — така, както беше поставен в ракетата.

Борис смаяно гледаше оръжието.

— Хвърли го... — тихо каза Григорий.

— Да го хвърля?

— Хвърли го! — повтори Григорий.

— Е, какво, ще го хвърля. Никога няма да бъде късно да го вдигна.

— Не мисли за него — каза Григорий и дръпна приятеля си встрани. — Чуй ме...

Имаше много неща, които можеха да се кажат в защита на планетата. Тя би могла да унищожи пришелците още при излизането им от ракетата, можеше изобщо да не допусне кораба на повърхността си. Можеше, след като се запозна с неканените гости, да ги умъртви, да ги смачка с мрака си. Все пак тя не направи това. Моделираше ги до безкрайност, въплъщаваше в зрими образи мислите им. В същото време планетата не позволи да загинат от жажда и глад. И двамата не са на ясно защо са сити. Всичко е непонятно в този удивителен свят. Защо над планетата няма облаци, а въздухът не е сух и има нормална влажност. Може би това е някаква сфера, калъф, и животът е скрит в обвивката като в черупка?... Цветята — какво представляват те? Елементи на енергосистема или клетки на гигантски мозък?

— Колко време ще прекараме на тази планета? — попита раздразнено Борис.

— Не зная — отвърна Григорий.

— Какво ще правим?

— Ще чакаме. И ще мислим как да излезем от положението. Без да губим...

Борис се засмя.

— Ще има да чакаме...

— Съвземи се.

Не им се спеше.

— Кога ще могат да дойдат за нас, Гриша? — попита Борис.

Той лежеше по очи върху цветята. Непоносимо бе да гледа звездите, да се чувствува пленник.

— Не по-рано от месец — отвърна Григорий. Той разбра добре приятеля си: в експедицията ще разберат, че ги е сполетяла беда, и ще долетят на помощ. За това ще е нужно не повече от месец.

— Няма да издържа... — мрачно каза Борис.

Григорий не му отговори.

— Няма да можем да се измъкнем от тук! — заговори отново Борис, като приближи белеещото си в мрака лице до Григорий. — Усецам как нещо огромно, с милиони очи ме наблюдава, изучава, опипва и чете мислите ми. Може да ме убие, може да ме помилва, да ме остави така в плен, да забрави за мен. Хиляди пъти по-добре е да загина в Космоса, да се врежа в астероид — там всичко е ясно. Но да бъда безпомощно опитно зайче... няма да издържа.

— Спи! — отвърна Григорий кратко.

Борис закри лицето си с ръце. Чуваше се тежкото му дишане. Но Григорий не можеше да утеши приятеля си. Той виждаше безизходността на положението им, ужасът, който ги обкръжаваше от всички страни. В мрака призраците все така обикаляха наоколо, приближаваха ги, лягаха безшумно до тях — на всеки дванадесет минути. Григорий се мъчеше да не гледа встрани, но в него вече се бе появил този дванадесетминутен ритъм. Той отваряше очи и потръпваше всеки път, когато поредният двойник се навеждаше над

тях. Наистина, можеш да подлудееш. Като концентрира волята си, Григорий си заповяда: спи!

Като че ли успя да задреме. Но едва чуто шумолене го събуди. Отвори очи и видя как Борис стана, постоя прав, а после тръгна в мрака.

— Боря — извика го Григорий.

Без да отговаря, Борис забърза. Григорий скочи и се втурна след него. И двамата помнеха къде лежи неутронния пулсатор — до крайния ъгъл на мраморното стълбище — и сега бягаха натам, на десетина крачки един от друг. Григорий настигна Борис, когато той клекнал ровеше между цветята. И двамата едновременно хванаха оръжието.

— Да не си посмял! — изсъска Григорий.

— Махай се! — заплашително отвърна Борис.

— Боря! — опитваше се да успокои приятеля си Григорий. Борис изви ръката му, като се мъчеше да издърпа пулсатора.

— Ще го размажа... това развалено яйце... — мърмореше той. — Пусни!

— Рожков! — извика Григорий и го блъсна в гърдите.

Борис се заклати и отпусна ръката си. Григорий издърпа пулсатора и като замахна, го запрати в податливия мрак на космическата гара.

— Назад! — каза той на Борис, който сякаш искаше да се втурне в зданието. — Ела на себе си!

Борис изхлипа като дете, отпусна се и му позволи да го отведе от стълбището.

— И на двама ни не е лесно — говореше Григорий. — Но нека помислим какво може да се направи.

Заспаха примирени, притиснати един до друг.

Малко преди разсъмване Борис разбуди Григорий.

— Гриша... нещо се е изменило, а какво — не разбирам.

Григорий се надигна и послуша.

— Престанало е да звъни! — каза той.

— Наистина, и защо ли?

Останаха седнали, докато се разсъмне и се вслушваха в безкрайната тишина.

Зората не донесе никакви промени: двойниците се навеждаха по ливадата, боричкаха се край стълбището за неутронния пулсатор, после примирени и прегърбени, вървяха към тях. Борис изскърца със зъби...

За да отвлече мислите му, Григорий започна да разказва старинна руска басня:

— Вълкът, като мислел, че е влязъл в кошара, попаднал...

Но Борис го погледна в очите и той млъкна: шегата не успя. Пък и самият Григорий виждаше, че се преструва. Та той ли трябваше да се шегува — Борис е по-млад от него, веселякът в компаниите на космонавтите, а на Земята беше словен момък. Съвсем не е виновен, че така си изпати. Тук са необходими психолози и физици, а Борис е само механик. Но щом здрав и нормален човек се обърка толкова много, значи положението е отчайващо. Григорий наблюдаваше безсмисленото обикаляне на двойниците. По-лошо не можеше да се измисли.

Нищо не можеше да се направи. Абсолютно нищо. Това превръщаше хората в животни. И тъкмо то беше страшното. Човек ще бъде човек дотогава, докато се труди и се движи. Отнемеш ли от него тази необходимост, той ще се превърне в амеба, в животно.

Борис се изправи тежко — просто, за да не гледа на поредното боричкане пред стълбището на гарата. Григорий се потътри след него. Пред Борис се изпречиха морските камъни — никой от двамата не помнеше чие въображение ги бе поставило там. Борис не се отмести.

— Изчезвай — ритна с крак той единия от камъните.

Камъкът изчезна. Космонавтите спряха. Дъхът и на двамата пресекна. Сънуват ли или това е краят на кошмара?... Борис се обърна бавно към Григорий. Той гледаше към мястото, където лежеше първият камък. Сега там имаше цветя. Само цветя. Бавно Борис вдигна крак и към втория камък.

Камъкът изчезна.

— А-ха-а! — зарева Борис и в гласа му се долавяше тържество и надежда. Спря погледа си на ракетата, която стоеше край гарата:

— Изчезвай!

Ракетата изчезна.

— Изчезвай! — обърна се той към лехата с цъфналите флокси.

Флоксите се изпариха, сякаш никога не са били там. Не можеше да си поеме дъх от възторг. Събра в гърдите си колкото може повече въздух:

— Изчезвай! — кресна на изкривения театър.

Театърът рухна беззвучно.

— Изчезвай! — вдигна юмруците си срещу сградата на космическата гара.

Мраморният красив дворец изчезна. И в блясъка на слънцето на неговото място застана истинската, тяхната родна ракета.

— Да бягаме — извика Борис на Григорий. — По-бързо, на тебе казвам! — Направи към ракетата две-три гигантски крачки, но спря: — Изчезвай! — извика свирепо на многоетажната сграда.

Тя се заклати и изчезна.

— Ех, ти! — радостно извика Борис. — По-бързо, Гриша!

При ракетата се обърна и унищожил всички кораби, които се виждаха на хоризонта. Остави само тополовата алея и безсмислено обикалящите по ливадата двойници.

— Нагоре! — хвана вратата на асансьора.

В последната минута Григорий едва успя да се наведе и взе единствения откъснат от тях цвят.

— По дяволите! — каза Борис, като включваше моторите. — Да не губим излишно нито една минута, че иначе тези гълъбчета — и той посочи през илюминатора двойниците — ще се напъхат в ракетата. Къде ще ги настаняваме?... — В обичайната обстановка той възвръщаше чувството си за хумор бързо. — Старт!

— И все пак, какво ще стане с тях? — попита Григорий.

— Нека останат. За спомен.

— И тополите ли?

— И тополите.

Когато след един час при прощалната обиколка космонавтите прелетяха над същите места, долу нямаше нито алея, нито двойници — само синя спокойна ливада.

— Още една загадка на планетата — промълви Григорий.

— Нека я разгадават други — изръмжа Борис. — Не аз...

Като се наспа, Борис почувствува, че сам няма да може да се справи с въпросите. Вахтата се точеше бавно, а въпросите растяха. Видя, че Григорий не спи и почука на каютата му. Григорий лежеше и макар че трябваше да пише отчет за събитията на Албароса, не пишеше, а мислеше.

— Гриша — попита Борис, като разбра, че моментът е подходящ за разговор. — Колко време прекарахме на планетата?

Григорий сви рамене. Не разбираше защо му е нужно това на Борис.

— Направих сметка — продължи Борис — много проста: осем часа кръжихме, а на планетата прекарахме две денонощия по шестнадесет часа — всичко тридесет и два. Колко са общо?

— Четиридесет — отвърна Григорий.

— А колко време ни бе дадено за изследване на планетата?

— Четиридесет часа.

— Пресметни — съвпадение ли е тава или не?

— Какво искаш да кажеш?

— Някой на планетата знаеше точно колко време ни е дадено.

Григорий мълчеше. Борис приседна до него на леглото:

— Помниш ли, говорехме за изпит!

— Помня.

— Ти и сега ли мислиш така?

— Може би...

— Какво значи „може би“? Отговаряй направо.

— През цялото време мисля за това.

— И какво измисли?

— Странни неща ми идват в главата.

Борис изчакваше с интерес.

— Всичко, което ние... създадохме там — друга дума не мога да намеря — космическата гара, театъра — заговори Григорий — беше създадено от мисълта. И да го разруши можеше само мисълта...

— Не се сетихме за това...

— Трябваше да ритнем скалите още като се появиха.

— Трябваше, прав си.

— А ние слепешката се втурнахме в стената...

— Отстрани като гледаш — истинско варварство.

— Такова впечатление оставихме там за себе си.

— Не е особено добро.

Борис мълчеше, срамуваше се за случая с пулсатора. За да промени разговора, запита друго:

— А двойниците? Кому бяха нужни толкова много?

— За да ни изучат по-добре...

Борис не се съгласи с това предположение, но нямаше свое обяснение. Попита отново:

— Смяташ ли, че не направихме нищо?

— Трябва да се дойде още веднъж на планетата.

„Без мен“ — искаше да каже Борис, но замълча: за това си струваше да се помисли...

Като се повдигна от възглавницата, Григорий каза:

— Угаси светлината.

Когато очите започнаха да свикват в тъмнината, Борис видя на масичката, където лежеше синьото цветче, слабо светеща петно.

— Какво е това?

— Почакай малко.

След минута Борис различи камбанката и над нея — издигащо се кълбо, голямо колкото средна ябълка.

— Видях го днес — поясни Григорий. — До тогава цветът бе в шкафа.

Забелязваше се, че кълбото над цвета се върти.

— Албароса! — каза Григорий.

— Ти говориш за него като за жив.

— Може би цялата планета е жива...

Борис не посмя да възрази. Григорий говореше съвсем сериозно:

— Може би това е киборг — продължаваше той. — Ретранслатор на космическото трасе, което ние случайно пресякохме. Може би двойниците, които той създаде, са пътя към разгадаване на загадката. Помниш ли как при трансляция на футболни мачове интересните моменти от играта се дублират, за да могат зрителите да видят по-добре. Същото е и с Албароса. Интересно е само на кого ретранслаторът ни показваше безкрайно количество пъти? Зрители има някъде — това са стопаните. Албароса не е цялата загадка. Стопаните са на друго място. Може би срещата с нас за тях е била неочаквана, а ние сме им се сторили необикновени? Може би са толкоз

далеч, че не са могли да влязат с нас в непосредствен контакт. Всичко е много сложно. Нужна е втора експедиция до Албароса.

Кълбото продължава да се върти и блещука над цветчето.

След няколко дни то намаля до размерите на слива, после на вишна, на грахово зърно и съвсем изчезна.

Едновременно умря и цветето — превърна се в купчина сива пепел.

Григорий събра пепелта в пакетче и го прибра в шкафа.

— Нужна е втора експедиция до Албароса — повтори той. — Ще настоявам!

Обърна се към Борис и попита:

— Ще полетиш ли с мен?...

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
8/1976 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.